

מ"י 27943/02/17 - מדינת ישראל נגד יהודה בן חמו

בית משפט השלום בראשון לציון

מ"י 27943-02-17 מדינת ישראל נ' בן חמו
תיק חיצוני: 42246/2015

לפני	כבוד השופט מיכאל קרשן
המבקשת	מדינת ישראל
נגד	
המשיב	יהודה בן חמו

בקשה להוספת תנאי שחרור בערובה והארכת תנאי שחרור

החלטה

רקע

1. המשיב, המכהן כראש עיריית כפר סבא, ואחרים, נעצרו ביום 13.2.2017 על ידי המשטרה בתום חקירה סמויה שגיבשה נגדם חשדות מתחום השחיתות השלטונית. מעצרו של המשיב ואחרים הוארך מעת לעת, והמשיב שוחרר בהסכמה ממעצרו בדיון שהתקיים ביום 23.2.2017.

2. תנאי השחרור בערובה שנקבעו תחילה בעניינו של המשיב כללו מעצר בית מלא, איסור יצירת קשר עם המעורבים, **איסור כניסה לעיריית כפר סבא ואיסור עיסוק בכל הקשור לעיריית כפר סבא** עד ליום 26.4.2017, תוך שהיחידה החוקרת הודיעה שתשקול לאפשר למשיב להיפגש עם מנכ"לית העירייה והסמנכ"לית שלה.

3. ביום 23.5.2017 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה מוסכמת, לפיה הרחקתו של המשיב מעיריית כפר סבא תימשך עד ליום 31.5.2017. לבקשה זו ניתן תוקף של החלטה. ביום 29.5.2017 הסכימו הצדדים כי הרחקתו של המשיב מהעירייה תימשך עד ליום 27.6.2017. גם לבקשה זו ניתן תוקף של החלטה.

4. ביום 29.6.2017 התקיים דיון בבקשת המדינה להאריך פעם נוספת את הרחקת המשיב מעיריית כפר סבא וכן את איסור יצירת הקשר עם עובדי העירייה, למעט מנהלי אגפים שאינם קשורים לחקירה ומנכ"לית העירייה.

במסגרת הדיון בבית המשפט העלה ב"כ המשיב טענות שונות, לרבות לעניין הסמכות להוסיף ולהרחיק את המשיב מן העירייה.

בית המשפט (כב' השופט מיכלס) קיבל את בקשת המדינה והאריך את תנאי השחרור האמורים עד ליום 1.8.2017. בהחלטתו, קבע בית המשפט כי העילה להוסיף ולהרחיק את המשיב מן העירייה היא עילת השיבוש ולא עילת המסוכנות או זו הקבועה בסעיף 48(א)(10) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-2006 (להלן - "חוק המעצרים"). בית המשפט עמד על החשש הכללי לשיבוש החקירה במקרה זה, וכן על חששות קונקרטיים שהתגלו לפניו, ודחה את טענת ההגנה כי מתקיימת הפליה פסולה בין המשיב לראשי ערים אחרים שנחקרו בחשד לביצוע עבירות דומות.

5. על החלטת כב' השופט מיכלס הוגש ערר לבית המשפט המחוזי. ביום 21.7.2017 דחה בית המשפט המחוזי (כב' השופט קובו) ערר זה. בית המשפט המחוזי עמד על כך שהחלטת כב' השופט מיכלס אמנם לא נתנה לפי סעיף 48(א)(10) לחוק המעצרים, אך השלכותיה על המשיב דומות ואין ספק כי בתנאים שנקבעו יש משום פגיעה משמעותית ביכולתו לשמש בתפקידו, ובכל זאת מצא לנכון לדחות את הערר ולהותיר את החלטת בית משפט השלום על כנה.

תמצית טענות הצדדים

6. כעת מבקשת המדינה להורות למשיב שלא להמשיך ולעסוק בתפקידו כראש עיריית כפר סבא, וכן להאריך את התנאי האוסר עליו להיכנס לעירייה וליצור קשר עם המעורבים למשך 60 יום.

ביסוד בקשת המדינה טענתה כי החקירה, אשר לוותה מראשיתה על ידי פרקליטות מחוז המרכז, הגיעה לקו הסיום וחומר החקירה הועבר לבחינת הפרקליטות כשבצדו המלצת המשטרה להעמיד את המשיב לדין בעבירות חמורות של מרמה והפרת אמונים, גניבה בידי עובד הציבור וקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. הפרקליטות מתעתדת לגבש "כתב חשדות" נגד המשיב ולהזמין לשטוח טענותיו לפנייה במסגרת שימוע.

לדעת המדינה, במהלך התקופה המבוקשת יש להותיר את תנאי השחרור שנקבעו בעניינו של המשיב על כנם ובנוסף, נוכח חומרת החשדות, לאסור על המשיב המשך תפקידו כראש עיריית כפר סבא, בהתאם לעילה הקבועה בסעיף 48(א)(10) לחוק המעצרים.

7. ב"כ המשיב, עורכי הדין בעז בן צור ודקלה סירקיס, בקשו לדחות את בקשת המדינה, מן הטעמים הבאים:

- מתחילת הדרך יוחסה למשיב עבירת השוחד. משנפקד מקומה של עבירה זו מן הבקשה הנוכחית יש לקבוע כי החשדות נגד המשיב התמעטו.
- החקירה הסתיימה ואין עומדת עוד על הפרק עילת השיבוש, אשר הצדיקה לדעת בתי המשפט עד עתה את הרחקת המשיב מן העירייה.

- אין בנמצא הוראת חוק שתאפשר להוסיף ולהרחיק את המשיב מן העירייה, ואין הדבר רצוי שכן מדובר בנבחר ציבור.
- תנאי סעיף 48(א)(10) לחוק המעצרים אינם מתקיימים במקרה הנוכחי.
- לאחר הגשת כתב אישום ניתן להשעות את המשיב מתפקידו בשל כך שאינו ראוי לכהן בתפקידו מפאת חומרת האישומים. אין בנמצא הוראת חוק שמאפשרת לעשות כן טרם הוגש כתב אישום נגדו.
- בקשת המדינה אינה מידתית, שכן ספק אם ניתן יהיה להגיש כתב אישום בתקופה המתבקשת.
- במקרים אחרים ננקטו אמצעים פחות דרסטיים, ולתקופות קצרות יותר, כלפי ראשי ערים שנחשדו בביצוע עבירות דומות.

8. נציגי המדינה בדיון השיבו למקצת הטענות. בין היתר טענו הם כי החשדות נגד המשיב חמורים מאוד ואין כל הפחתה ברמתם; כי נוכח מעמדו של המשיב וניסיונות השיבוש שהתקיימו במהלך החקירה, מתקיים חשש לשיבוש הליכי החקירה והמשפט; וכי החקירה אמנם הסתיימה מבחינת היחידה החוקרת אך כל עוד התיק בפרקליטות קיים סיכוי להשלמות חקירה.

דיון והכרעה

9. אין כל ספק כי הרחקת ראש עיר מכהן מן העירייה בשילוב הוראה האוסרת עליו לעמוד בקשר עם עובדי העירייה, היא צעד דרסטי שיש לנקוט במקרים חריגים בלבד. זאת משום שבישראל לא זו בלבד שראשי הערים הם נבחרים ציבור - בחירתם היא בחירה ישירה. על כן, כל מגבלה, ודאי מגבלה משמעותית, על תפקודם של ראשי הערים פוגעת באופן הפשוט ביותר ברצון הבוחרים, ויש לנקוט בעניין זה זהירות מרבית.

ואף על פי כן, קיימת סמכות להרחיק ראש עיר מכהן מבניין העירייה ואף לאסור עליו לשמש בתפקידו במהלך חקירה פלילית.

10. הסמכות להגביל היבטים שונים של כהונת ראש עיר במסגרת חקירה פלילית המתנהלת נגדו מתאפשרת במספר מסלולים.

11. מסלול אחד הוא במסגרת עילות המעצר הראשיות הקבועות בחוק המעצרים, הנובעות משילוב הוראות סעיפים 13 ו-48 לחוק זה. הנה כי כן, אם מתקיימת עילה למעצרו של ראש עיר בשל מסוכנותו לשלום הציבור או חשש לשיבוש הליכי החקירה, ממילא ראשי בית המשפט להורות בעניינו תנאים המגבילים את יכולתו לתפקד כראש עיר, ובלבד שקיים קשר ענייני בין הגשמת העילה להגבלת הכהונה [השוו בש"פ 3323/16 בורוביק נ' מדינת ישראל (10.5.2016)].

12. מסלול שני הוא זה הקבוע בסעיף 48(א)(10) לחוק המעצרים, שזה לשונו:

48. (א) שחרור בערובה הוא על תנאי שהמשוחרר יתייצב לחקירה, לדיון במשפטו או בערעור, או לנשיאת עונשו, בכל מועד שיידרש, וכן שיימנע מלשבש הליכי משפט; בית המשפט רשאי להוסיף תנאים, לפרק זמן שיקבע, ככל שימצא לנכון, לרבות:

...

(10) איסור המשך עיסוק הקשור בעבירה, כאשר מתקיים יסוד סביר לחשש שהמשך העיסוק מהווה סכנה לבטחון הציבור, או עלול להקל על ביצוע עבירה דומה;

סעיף זה, חלק מן "הרשימה הפתוחה" הקבועה בסעיף 48(א) לחוק המעצרים, הוא בבחינת נגזרת פרטנית וממוקדת של עילת המסוכנות (עניין **בורוביק**, לעיל).

13. נוטה אני לקבל את עמדת ההגנה כי הסמכות להשעות ראש עיר מתפקידו בשל **חומרת החשדות שהתגבשו נגדו** אינה עומדת לפני הגשת כתב אישום.

השעיית ראש עיר בישראל מתפקידו היא, כאמור, עניין בעל משמעויות מרחיקות לכת. כדי לספק מענה מתקבל על הדעת למצב המצער שבו מספר לא מבוטל של ראשי ערים בישראל עומדים לדין פלילי ובחלק מן המקרים אין בנמצא הצדקה להגביל את כהונתם מכוח עילות המעצר העומדות לרשות רשויות התביעה לאחר הגשת כתב אישום, תוקן בשנת 2013 חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975, ונקבע מנגנון מורכב וזהיר, שלפיו ועדה לבחינת השעיה בראשות שופט מחוזי בדימוס רשאית להשעות מתפקידו ראש רשות שהוגש נגדו כתב אישום, אם סברה כי מפאת **חומרת האישומים** המיוחסים לו בכתב האישום **אין הוא ראוי** לכהן כראש הרשות. החלטה זו של הוועדה מוגבלת בזמן ואין היא יכולה לעלות על שנה.

לטעמי לא ניתן לגזור מסמכות זו את האפשרות להשעות ראש רשות מקומית מתפקידו מטעמי חומרת המיוחס לו גם טרם הגשת כתב אישום פלילי נגדו. פרשנות כזו אינה עולה בקנה אחד עם לשון החוק, ועם תכליתו, ואינה מתיישבת עם עקרונות היסוד של דיני המעצרים, שמאז שנת 2006 אינם כוללים עוד עילת מעצר שמיוסדת על חומרת העבירה.

14. אשר על כן, ההחלטה בבקשה הנוכחית לא תיבחן בהתאם לחומרת החשדות המיוחסים למשיב, אלא בהתאם לעילות המוכרות, בהתאם לשני המסלולים שהוזכרו לעיל.

15. לאחר שעיינתי בדוח הסודי במ/1, בסיכום החקירה במ/2, במסמך מטעם הפרקליטות במ/3 וכן בחלקים מחומר החקירה, אשר סומנו על ידי במ/4 - במ/7, מצאתי הצדקה מלאה להיעתר לבקשה להארכת תנאי השחרור בהם נתן המשיב לפרק הזמן לו עתרה המדינה.

16. מהחומר שהונח לפניי עולה כי נתגבשה נגד המשיב תשתית ראיות משמעותית במספר פרשיות. העובדה כי המשטרה לא המליצה להעמיד את המשיב לדין בעבירת השוחד (אך ראו בעניין זה עמ' 19 לבמ/2) אינה יכולה להועיל למשיב משום ששאלת הסיווג של מעשיו על ידי המשטרה לעבירה פלילית כזו או אחרת אינו משנה את אופי המעשים, ועל פני החשדות נגועה התנהלותו של המשיב בעניינים אלה בשחיתות.

הנה כי כן, החשדות נגד המשיב משמעותיים ביותר.

17. לא אוכל לקבל את טענת המשיב כי כיוון שהחקירה הסתיימה איבדה עילת השיבוש מכוחה המשכנע. זאת משני טעמים:

הראשון הוא שבמצב דברים בו מעבירה היחידה החוקרת את ממצאיה לפרקליטות, וזו האחרונה טרם קיבלה החלטה, ובמקרה דנן אף מתעתדת להזמין את המשיב להליך של שימוע, קיים סיכוי סביר שעוד יבוצעו בעניין פעולות חקירה, וזאת במסגרת השלמות חקירה שתדרוש הפרקליטות (אולי אף בעקבות הליך השימוע).

הטעם השני הוא שבהליך שפניו לקראת הגשת כתב אישום יש לבחון את עילת השיבוש **גם ביחס להליך הפלילי העתידי לבוא**, כעולה באופן ישיר מרישת סעיף 48(א) שהובאה למעלה.

לגוף עילת השיבוש יש לומר כי זו מייסדת עצמה על שניים אלה: על מעמדו של המשיב כלפי יתר גורמי העירייה, חלקם עדים, ועל פעולות שיבוש קונקרטיים שבוצעו על פי החשד במהלך החקירה. לאחר העיון בחומר מסקנתי היא כי עילת השיבוש הנלמדת משני אלה משמעותית ביותר, ובעניין זה איני מחדש דבר, שכן זו הייתה מסקנתם של כל המותבים שדנו בעניין לפניי, לרבות בית המשפט המחוזי בהחלטתו מיום 21.7.2017. לטעמי עולה מן החומר עילה מובהקת של שיבוש הליכי החקירה והמשפט הפלילי העתידי לבוא גם יחד.

18. נוכח האופן המאומץ והמהיר בו התנהלה החקירה בפרשה זו עד כה, ונוכח התחייבות הפרקליטות במסמך במ/3 להעביר כתב חשדות לב"כ המשיב בזמן הקרוב ביותר, לא מצאתי כי בקשתה להאריך את תנאי השחרור בערובה בעניינו של המשיב למשך 60 יום אינה מידתית.

19. לא ראיתי מקום לקיים דיון מפורט באמצעים שננקטו כלפי ראשי ערים אחרים שנחשדו בעת האחרונה בפלילים, במגוון פרשיות. מטבע הדברים אין המקרים דומים במידה שתאפשר למשיב לטעון טענה של הפליה פסולה בין שווים, ומוטב להתרכז בשאלת ההצדקה להאריך את תנאי השחרור בערובה במקרה הנוכחי.

20. **אשר על כן, אני נעתר לבקשת המדינה, ומאריך את כל תנאי השחרור בערובה שניתנו בעניינו של המשיב בהחלטות קודמות עד ליום 1.10.2017.**

21. נראה לי כי גם עילת המסוכנות הספציפית המנויה בסעיף 48(א)(10) מתקיימת במקרה דנן. על פניו המשך העיסוק של המשיב בתפקידו עלול להקל על ביצוע עבירות דומות, מתחום השחיתות השלטונית ובעיקר תוך ניגוד עניינים - כפי שעל פי החשד עשה בעבר.

22. יחד עם זאת, לא מצאתי לנכון להפעיל במקרה זה את הסמכות הקבועה בסעיף זה של חוק המעצרים. הטעם לכך כפול:

ראשית, משום שעד כה המבקשת נמנעה מלבקש להגביל את עיסוקו של המשיב באופן מלא, בהתאם להוראות הסעיף האמור, הגם שלכאורה, בהתאם לחומר הראיות שהיה לפניו, יכולה הייתה לעשות כן מתחילת הדרך. יתרה מכך, בדיון הענייני האחד שהתקיים לפני בית המשפט בסוגיית הארכת התנאים, העלה ב"כ המשיב את העילה לפי סעיף זה, אך נציגי המבקשת הבהירו כי בקשתם עניינה שיבוש החקירה ולהפך - לדבריהם נהגו עד עתה באופן מאוזן שמחד גיסא יאפשר את קיום החקירה ומאידך גיסא יאפשר למשיב לשמש כראש עיר (עמ' 33 לפרוטוקול מיום 29.6.2017 שורות 8-9). אף החלטת בית המשפט באותו שלב יצאה מנקודת הנחה שניתן יהיה לאפשר את המשך עבודת העירייה גם במסגרת המנגנון שנקבע (עמ' 36 שורות 24-25 לפרוטוקול מיום 29.6.2017).

בהחלט ניתן לתהות על עמדה זו ועל ההחלטה לבקש בשלב מאוחר זה להוסיף תנאים מגבילים על אלה בהם נתון המשיב כעת.

שנית, משום שעיון במסמך הפרקליטות מיום 1.8.2017 (במ/3) מלמד שכל שהפרקליטות בקשה הוא להאריך את התנאים הקיימים. הפרקליטות לא בקשה להגביל את עיסוקו של המשיב באופן מלא, אלא אך למנוע ממנו לשוב ללשכת ראש העיר. תכלית זו ניתן להגשים גם מבלי לעשות שימוש בסעיף 48(א)(10) לחוק המעצרים.

23. **אשר על כן החלטתי לדחות את בקשת המדינה לאסור על המשיב להמשיך לעסוק בתפקידו כראש העיר כפר סבא בהתאם להוראת סעיף 48(א)(10) לחוק המעצרים.**

ניתנה היום, י"ד אב תשע"ז, 06 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.